

Gebeden tot de Heilige Geest

uit de bid- en zangtraditie van de Kerk

bijgebracht door
Régis de la Haye

KORT BESTEK 18

DE BOOG

Betsaida

Inhoud

De vergeten God (Inleiding)	13
Bronvermeldingen	15
Kom, Geest, die zijt in 't hemelrijk	16
<i>Hymne Nunc Sancte nobis Spiritus, soms toegeschreven aan de H. Ambrosius, bisschop van Milaan (339-397)</i>	
Adem in mij, Heilige Geest	16
<i>Toegeschreven aan de H. Augustinus, bisschop van Hippo (354-430)</i>	
Neem nu, Gij Liefde van het Goddelijke Wezen	17
<i>Toegeschreven aan de H. Augustinus, bisschop van Hippo (354-430)</i>	
Present, Heer, Heilige Geest	18
<i>Gebed Adsumus, Domine Sancte Spiritus, toegeschreven aan Isidorus van Sevilla.</i>	
Kom, Schepper Geest, daal tot ons neer	20
<i>Hymne Veni Creator Spiritus, 9^e eeuw of ouder, misschien toe te schrijven aan Hrabanus Maurus, abt van Fulda (780-856)</i>	
De genade van de Heilige Geest sta ons bij	21
<i>Notker de Stamelaar, monnik te Sankt Gallen (840-912)</i>	
Kom, waarachtig licht	23
<i>H. Symeon "de Nieuwe Theoloog", monnik (949-1022)</i>	
Hemelse koning, Trooster	24
<i>Met deze aanroeping van de Heilige Geest begint in de orthodoxe kerken van byzantijnse ritus ieder liturgisch gebedsuur</i>	
Heer, Heilige Geest, God Almachtig	25
<i>Gebed uit het Sacramentarium van Reichenau, begin 11e eeuw</i>	

Heilige Geest, almachtige God	25
<i>H. Petrus Damiani († 1072)</i>	
Goddelijke liefde, o bundeling van heiligheid	28
<i>Joannes van Fécamp, abt († 1078), uit een gebedenboek door hem circa 1060 samengesteld voor keizerin Agnes, weduwe van keizer Hendrik. Gebed ten onrechte toegeschreven aan de H. Anselmus</i>	
Kom, Heilige Geest	30
<i>Het eerste gedeelte van deze tekst is een antifoon voor Pinksterzondag, uit de 12e eeuw</i>	
Kom, Heilige Geest, spreek altijd tot mijn hart	31
<i>H. Bernardus van Clairvaux, † 1153</i>	
O Geest van vuur, lof zij U	31
<i>Hildegard van Bingen, abdis (1098-1179)</i>	
O vuur van de Geest, vertrooster	34
<i>Hildegard van Bingen, abdis (1098-1179)</i>	
Licht dat zoet en stralend schoon is	35
<i>Adam van Saint-Victor, hymnendichter (1120-1192)</i>	
Gij die uit Beiden voortkomt	38
<i>Adam van Saint-Victor, hymnendichter (1120-1192)</i>	
Kom, o Geest des Heren, kom	40
<i>Veni Sancte Spiritus, toegeschreven aan Stephen Langton, aartsbisschop van Canterbury († 1228)</i>	
Heilige Geest, God van liefde	42
<i>Heilige Gertrudis van Helfta, abdis (1256-1303)</i>	
Heilige Geest, o zoete vrede	43
<i>Anoniem, Italiaans, 13^e eeuw</i>	
Heilige Geest, kom in mijn hart	43
<i>Catharina van Siëna (1347-1380)</i>	

Gij die de Vader met de Zoon	44
<i>Eigen vertaling van de hymne Ad Spiritum Sanctum, uit een handschrift van de Grande Chartreuse, 14^e-15^e eeuw</i>	
O Geest der geesten	46
<i>Anthonis de Roovere (ca. 1430-1482)</i>	
Kom, Heilige Geest, kom uit de hemel	49
<i>Uit een missaal uit Auxerre, van 1484</i>	
Kom, Heilige Geest, Here God	50
<i>Maarten Luther (1483-1546)</i>	
Wij bidden U, o Heil'ge Geest	51
<i>Maarten Luther (1483-1546)</i>	
Komt, Heilige Geest vol machten	52
<i>Katherina Boudewyns (ca. 1520-na 1603)</i>	
Heilige Geest, Gij blijft niet bij de onbeweeglijke Vader	54
<i>H. Maria Magdalena de'Pazzi († 1607)</i>	
O heilig vuur	55
<i>H. Franciscus van Sales (1567-1622)</i>	
Komt ongeschapen Heilige Geest	55
<i>Joannes Stalpaert van der Wiele (1579-1630)</i>	
Komt, komt, o driemaal Heilige Geest!	56
<i>Joost van den Vondel (1587-1679)</i>	
Zeer liefdevolle Heilige Geest	58
<i>Zuster Margaretha Maria Alacoque (1647-1690)</i>	
Eeuwige aanwezigheid	58
<i>Caspar Neumann (1648-1715)</i>	
O Geest der eeuwigheid	59
<i>Valentin Ernst Löscher (1673-1749)</i>	

Mijn koude hart bied ik U aan	61
<i>H. Alphonsus de'Liguori (1696-1787)</i>	
O zeer heilige en te aanbidden Geest	63
<i>Franz Maria Paul Libermann (1802-1852), stichter van de Congregatie van de Missionarissen van de Heilige Geest</i>	
Mijn God, heilige Geest	63
<i>Kardinaal John Henry Newman (1801-1890)</i>	
Heilige Geest, vanaf mijn doopsel	66
<i>Charles de Foucauld, missionaris (1858-1916)</i>	
O Heilige Geest, ziel van mijn ziel	67
<i>Kardinaal D. Mercier (1851-1926)</i>	
Verlosser! Kom! de wereld wacht!	68
<i>Willem de Mérode (1887-1939), dichtersnaam van Willem Eduard Keuning</i>	
O Geest, toen Gij ternederkwaamt	69
<i>Willem de Mérode (1887-1939), dichtersnaam van Willem Eduard Keuning</i>	
Wie bent U, lieflijk licht dat mij vervult?	70
<i>Edith Stein (zr. Teresia Benedicta a Cruce) (1891-1942)</i>	
Bruid van de Heilige Geest	71
<i>Edith Stein (zr. Teresia Benedicta a Cruce) (1891-1942)</i>	
Kom Geest, blaas uwen wil	72
<i>Henriëtte Roland Holst -van der Schalk (1869-1952)</i>	
Wees hier aanwezig, allereerste geest	74
<i>Martinus Nijhoff (1894-1953)</i>	
Heilige Geest, Schepper	74
<i>Officie van Taizé (1961)</i>	
Heilige Geest, voltooi in ons het werk	76
<i>Paus Joannes XXIII (1881-1963)</i>	

Geest van hierboven	77
<i>Muus Jacobse (1909-1972)</i>	
Geest, uit de hemel neergedaald	78
<i>Inge Lievaert (* 1917)</i>	
Kom, Heil'ge Geest, Gij vogel Gods	79
<i>Ad den Besten (* 1923)</i>	
Geweldige, gedreven wind	80
<i>Tom Naastepad (1921-1996), priester en exegeet</i>	
O Vogel Heil'ge Geest	81
<i>Ad den Besten (* 1923)</i>	
Stort uw Geest uit	82
<i>Frans Cromphout SJ (*1924)</i>	
Kom, Schepper, Heilige Geest!	83
<i>Jörg Zink (ca. 1970)</i>	
Geest van God, Gij zijt vuur	85
<i>Eigen vertaling van de hymne <i>Esprit de Dieu, tu es le feu</i>, uit het Frans brevier: <i>Prière du Temps Présent</i></i>	
Geest van God, zeer zuivere Liefde	86
<i>Eigen vertaling van de hymne <i>Esprit de Dieu, très pur Amour</i>, uit het Frans brevier: <i>Prière du Temps Présent</i></i>	
Liefde die over de wateren zweefde	87
<i>Eigen vertaling van de hymne <i>Amour qui planais sur les eaux</i>, uit het Frans brevier: <i>Prière du Temps Présent</i></i>	
Ik aanbid u, Geest van kracht	88
<i>Marthe Robin (1902-1981), stichteres van de Foyers de Charité</i>	
Kom, Geest van Liefde	89
<i>Marthe Robin (1902-1981), stichteres van de Foyers de Charité</i>	

Kom, Heilige Geest, Geest van de Vader en Geest van de Zoon	90
<i>Karl Rahner SJ (1905-1984), theoloog</i>	
Levensgeest der eerste dagen	91
<i>Pater Penning de Vries SJ, spiritueel van het Seminarie Rolduc (1928-1995)</i>	
Hierheen, adem	92
<i>Huub Oosterhuis (* 1933)</i>	
Een vogel	94
<i>Iona</i>	
Geest van God, ons toegezegd	94
<i>Michel van der Plas (1981)</i>	
Heilige Geest, Gij die van voor altijd	95
<i>Claude Dagens (1940-), bisschop van Angoulême</i>	
Kom, o Geest van Heiligheid	97
Uit de bundel <i>Zingt een nieuw lied</i> (Eindhoven 1976)	
Geest die zweeft boven de wateren	97
Eigen vertaling van de hymne <i>Esprit qui planes sur les eaux</i> , uit het Frans breviër: <i>Prière du Temps Présent</i>	
Geest als levenssap	98
Eigen vertaling van de hymne <i>Esprit comme une sève</i> , uit het Frans breviër: <i>Prière du Temps Présent</i>	
Zoals het vuur verbrandt	99
Eigen vertaling van de hymne <i>Comme le feu calcine</i> , uit het Frans breviër: <i>Prière du Temps Présent</i>	
Geest van wijsheid en verstand	100
Uit: <i>Katholiek Gebedenboek</i>	
Litanie van de Heilige Geest	101
Uit: <i>Katholiek Gebedenboek</i>	

O heilige en goddelijke Geest	104
<i>Francisca Javiera del Valle (1856-1930), naaister, mystica</i>	
Kom heilige Geest, verlicht mijn verstand	107
<i>H. Jozefmaria Escrivá (1902-1975), stichter van het Opus Dei</i>	
O zalig en aanzienlijk licht	107
<i>Hymne voor de lezingendienst van Pinksteren, uit het Nederlands brevier <i>Getijdenboek. Gebeden voor elke dag</i></i>	
Tot de Heilige Geest	108
<i>Michel van der Plas (1992)</i>	
Met uw krachtige adem	110
<i>Jean Galot sj</i>	
Geest van heiligheid	110
<i>Eigen vertaling van het gebed <i>Esprit de Sainteté</i>, naar: www.multimania.com/hill/espritndx/htm</i>	
Adem van Gods liefde	111
<i>Eigen vertaling van het gebed <i>Souffle de l'amour de Dieu</i>, naar: www.multimania.com/hill/espritndx.htm</i>	
Heilige Geest, vuur ontstoken door Jezus verzezen .	112
<i>Frère Paul, trappist</i>	
Heilige Geest, leer ons de tekenen zien die Gij ons zendt	113
<i>Uit het Franse magazine <i>Alliance</i></i>	
Kom in ons, Geest van de vreze des Heren	115
<i>Eigen vertaling van: <i>Prière pour demander les dons du Saint-Esprit</i></i>	
Over de Zeven Gaven van de Heilige Geest	116
Kom, Geest van liefde en vrede	117
<i>Paus Johannes Paulus II (1920-2005)</i>	

Geest die vuur en liefde zijt	120
<i>L. Michels</i>	
Breek, o Geest, nu door in ons	120
<i>Zuster Francisca</i>	
Geest van God, adem van leven	121
<i>J.M. Morin</i>	
Heilige Geest van God, vul opnieuw mijn hart	122
<i>P. Armstrong</i>	
O Geest, Gij allervroegste vogel	123
<i>N. Tromp MSC</i>	
Lied van het vuur uit de hemel	124
<i>Andries Govaart, 29 mei 1996</i>	
Pinksterbede	125
<i>Andries Govaart</i>	
Lied over de Heilige Geest	126
<i>Andries Govaart</i>	
Kom, Heilige Geest	127
<i>Régis de la Haye, diaken (*1945)</i>	

De vergeten God

“Wij hebben niet eens gehoord dat er een Heilige Geest bestaat”

Handelingen 19,2

“Wij hebben niet eens gehoord dat er een Heilige Geest bestaat” (Handelingen 19,2). Dit onbevangen en daardoor zo eerlijke antwoord van de leerlingen in Efeze op de vraag van Paulus: “Hebt gij de Heilige Geest ontvangen toen ge het geloof hebt aangenomen?”, is nog altijd actueel. Lijkt het er in onze kerken soms ook niet op, alsof men nog nooit gehoord heeft van de Heilige Geest? Is de Derde Persoon van de Drieëenheid vaak niet een “vergeten God”?

In ons gebed, als kerkelijke gemeenschap of als individu, richten wij ons immers doorgaans tot de Vader. Ook bidden wij tot de Heer Jezus. Veel minder (mag ik zeggen: nauwelijks) bidden wij tot de Heilige Geest.

Dat dit niet alleen een tekortkoming is van onze tijd, maar dat ook in de eeuwen vóór ons weinig gebeden is tot de Heilige Geest, bleek uit mijn zoektocht, toen ik het idee opvatte een bundel samen te stellen met gebeden tot de Heilige Geest. Een eerste oriëntatie in de beschikbare literatuur leverde het verrassende resultaat op, dat er in het Nederlandse taalgebied niet één dergelijke uitgave bestond, en dat er in de andere grote taalgebieden (Frans, Duits, Engels) slechts een enkel klein boekje met gebeden tot de Heilige Geest te vinden was. Wel bestaan er in de eredienst van onze kerken, zowel katholiek als reformatorisch, enkele mooie hymnen en gezangen, maar ook hier kan niet gezegd worden dat het thema de dichters en de cantoren veel geïnspireerd heeft. Met andere woorden: het heeft mij enige moeite gekost om, uit de toch niet onaanzienlijke schatten van de literaire en muzikale bronnen van de Kerk, uit de geschriften van de kerkvaders en de geestelijke auteurs in 2000 jaar christendom, enkele tientallen gebeden tot de Heilige Geest bijeen te brengen.

De diverse gebeden vertonen grote onderlinge verschillen. Qua herkomst, uit de klassieke Oudheid, de Middeleeuwen, maar ook uit onze eigen tijd. Ze gaan van de oude Romeinse liturgie tot de hedendaagse Nederlandse dichtkunst, van Hildegard van Bingen tot Henriette Roland Holst. Sommige komen uit de oude katholieke, latijnse liturgie, andere zijn van een hedendaagse Nederlandse dichter. Omdat over de Heilige Geest slechts in beelden gesproken kan worden, vertonen de gebeden tevens grote verschillen in literair genre. Sommige lijken bijna een dogmatische uiteenzetting, in een studeerkamer geschreven door een theoloog, andere bezingen de Heilige Geest in poëtische beelden en allegorieën.

Het is dan ook een gevarieerde bundel geworden, voor een even gevarieerd gebruik. Sommige zijn meer geëigend voor persoonlijk gebed, voor meditatie en overweging; andere kunnen gebruikt worden voor het gezamenlijk bidden, of komen uit zangbundels en kunnen dus gezamenlijk gezongen worden.

Aan deze bundel ligt het selectie-criterium ten grondslag dat slechts zijn opgenomen gebeden *gericht tot* de Heilige Geest. Zijn dus niet opgenomen gebeden tot de Vader of de Zoon die smeken om de gave van de Heilige Geest, overwegingen *over* de Heilige Geest, of over uitspraken *over* de Heilige Geest. De beperking die ik mij als samensteller heb opgelegd komt dus voort uit de bedoeling van dit boek een bundel te maken met gebeden *tot* de Heilige Geest.

De gebeden zijn opgenomen in chronologische volgorde, vanaf de Romeinse Oudheid via de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd tot enkele hedendaagse schrijvers en dichters.

Moge deze bundel ons weer leren bidden tot de Heilige Geest. Kom, Heilige Geest, en ontsteek in ons het vuur van Uw liefde.

Régis de la Haye, diaken